

Sfera jest rozmaitością

Na mocy homeomorfizmu pomiędzy 1) oraz 3) wiemy że po wyjęciu jednego punktu ze sfery S^n jest ona homeomorficzna z $\mathbb{R}^n$. Wyjmując dwa różne od siebie punkty otrzymamy dwa otwarte zbiory homeomorficzne z $\mathbb{R}^n$, których suma daje S^n .

Sfera jest łukowo spójna

Dla dowolnych dwóch różnych nieantypodycznych punktów na sferze możemy obrać odcinek między nimi, homeomorficzny z $[0, 1]$. Możemy później dokonać projekcji tego odcinka na współliniowe z nim i początkiem układu współrzędnych punkty sfery, co jak pokazaliśmy przy homeomorfizmie 1) z 6) jest przekształceniem homeomorficznym.

Dla punktów antypodycznych możemy obrać łuk do pewnego pośredniego punktu, co pokazaliśmy na wykładzie.

1 - 2

Homeomorfizm między S^n oraz $X = R^{n+1} \setminus \{0\} / \sim$ gdzie $\sim$ to relacja równoważności

$$v \sim w \iff \exists_{a>0} v * a = w$$

- **(zwartość dziedziny)** Sfera S^n jest zbiorem zwartym: jest domkniętą i ograniczoną podprzestrzenią przestrzeni euklidesowej.

- **(ciągłość g)** Weźmy przekształcenia

$$f : S^n \rightarrow R^{n+1} \setminus \{0\}$$

$$h : R^{n+1} \setminus \{0\} \rightarrow R^{n+1} \setminus \{0\} / \sim$$

Przekształcenie f jest włożeniem homeomorficznym, przekształcenie jest przekształceniem ilorazowym.

Weźmy

$$g : S^n \rightarrow R^{n+1} \setminus \{0\} / \sim$$

Jest ono ciągle, ponieważ jest złożeniem f i h - przekształcenia ilorazowego z przekształceniem ciągłym

Weźmy dwa różne elementy $a, b \in X$ i wprowadźmy nowy układ współrzędnych - niech pierwsza będzie promieniem sfery o środku w 0, na której

leży punkt, a pozostałe n będzie współrzędnymi biegunowymi punktu na tej sferze. Wtedy ich współrzędne to:

$$a = (a_1, \dots, a_n, r_a)$$

$$b = (b_1, \dots, b_n, r_b)$$

gdzie r_x wyznacza promień sfery, na której leży punkt x , $(ax_1, \dots, x_n)$ to współrzędne biegunowe punktu na tej sferze.

Przekształcenie h jest utożsamieniem punktów o tej samej ostatniej współrzędnej.

- **(bijektywność g)** Reprezentantami warstw w X mogą być więc wektory należące do sfery jednostkowej S^n - to pokazuje, że g jest bijekcją (każdej warstwie odpowiada jeden wektor na sferze jednostkowej).
- **(hausdorffowość przeciwdziedziny)** Sfera S^n jest Hausdorffa, można dla dwóch wektorów do niej należących można wybrać rozłączne otoczenia otwarte U_a i U_b . Zbiory

$$V_a = h[U_a]V_b = h[V_b]$$

są rozłączne w X . Załóżmy że nie. Wtedy istnieją $\alpha \in U_a, \beta \in U_b$ takie, że $h(\alpha) = h(\beta)$, czyli $\alpha * t = \beta$ dla jakiegoś $t > 0$, ale oba należą do sfery jednostkowej, więc sprzeczność.

Pozostaje jedynie sprawdzić, że V_a i V_b są otwarte w X .

Weźmy $W = h^{-1}[V_a]$ oraz $x = (x_1, \dots, x_n, 1) \in W$. Zrzutujemy W na sferę o promieniu 1 i weźmy otwartą kulę wokół punktu x na tej sferze zawierającą sięw rzucie W o promieniu r_x - można to zrobić, bo ten rzut jest otwarty.

Weźmy teraz kulę o promieniu $\min(1, r_x)$ - jest ona zawarta w zbiorze W , bo punkty do niej należące po zrzutowaniu na sferę S^n zawierają sięw rzucie W . Wobec tego W jest otwarty i przestrzeń $R^{n+1} \setminus \{0\} / \sim$ jest przestrzenią Hausdorffa,

g jest ciągłą bijekcją z przestrzeni zwartej w przestrzeń Hausdorffa, więc jest homeomorfizmem.

3 - 4

Homeomorfizm pomiędzy

$$3) X = \mathbb{R}^n \cup \{\infty\}$$

$$4) Y = D^n / \sim = D^n \setminus S^{n-1} \cup \{\delta\} - \text{gdzie } \delta \text{ jest klasą abstrakcji } S^{n-1}$$

Łatwo możemy obrać dwa ciągle, ściśle monotoniczne i wzajemnie odwrotne przekształcenia pomiędzy $[0, 1)$ a $[0, +\infty)$ które zadają homeomorfizm między tymi przedziałami, zadane wzorami:

$$\begin{aligned} d_f(x) &= \frac{x}{1-x} & d_f : [0, 1) &\rightarrow [0, +\infty) \\ d_g(x) &= \frac{x}{1+x} & d_g : [0, +\infty) &\rightarrow [0, 1) \end{aligned}$$

I na ich podstawie tworzymy przekształcenia między A i B .

$$\begin{aligned} f(\delta) &= \infty & \text{else} & & f(x) &= x \cdot \frac{d_f(\|x\|)}{\|x\|} & f : Y &\rightarrow X \\ g(\infty) &= \delta & \text{else} & & g(x) &= x \cdot \frac{d_g(\|x\|)}{\|x\|} & g : X &\rightarrow Y \end{aligned}$$

Które są ciągle obcięte odpowiednio do $Y \setminus \delta = \text{int} D^n$ oraz $X \setminus \infty = \mathbb{R}^n$, ponieważ są ich homeomorfizmami - rozciąganie wnętrza kuli do przestrzeni działa tak samo jak udowodnione na wykładzie rozciąganie odcinka otwartego do prostej.

$$g \circ f = id_Y \text{ oraz } f \circ g = id_X$$

Ponieważ superpozycja d_f oraz d_g są identycznościami, a f i g zmieniają jedynie za ich pomocą długości wektorów, to ich superpozycje też są identycznościami.

f jest ciągle

Niech $U \subset X$ będzie otwarty. Pokażmy że $f^{-1}(U)$ też jest otwarty. Mamy dwie możliwości:

- $\infty \in U$ - Wtedy $\mathbb{R}^n \setminus U$ jest zwarty. Ponieważ jest on podzbiorem $\mathbb{R}^n$ to wiemy że jest on domknięty i ograniczony. Stąd na mocy ciągłości i monotoniczności $d_f(x)$ wiemy że $f^{-1}(\mathbb{R}^n \setminus U)$ też jest ograniczonym zbiorem przez promień z przedziału $[0, 1)$ więc nie należy do niego δ . Otwartość $f^{-1}(\mathbb{R}^n \setminus U)$ otrzymujemy z ciągłości d_f .
- $\infty \notin U$ - Już udowodnione.

g jest ciągle

Niech $U \subset Y$ będzie otwarty. Pokażmy że $g^{-1}(U)$ też jest otwarty. Mamy dwie możliwości:

- $\delta \in U$ - Wtedy $\mathbb{R}^n \setminus U$ jest domknięty, jest też więc ograniczony, ponieważ supremum metryk wektorów z $\mathbb{R}^n \setminus U$ jest ostro mniejsze od 1, w przeciwnym wypadku do tego zbioru należałaby δ . Stąd $g^{-1}(\mathbb{R}^n \setminus U)$

jest domknięte (ponieważ d_g jest ciągle) oraz ograniczone czyli zwarte, więc U jest otwarte.

- $\infty \notin U$ - Już udowodnione.

1 - 6

Homeomorfizm pomiędzy

$$1) S^n$$

$$6) A = (D^p \times S^q) \cup (S^{p-1} \times D^{q+1}).$$

Ustalmy dla $z \in \mathbb{R}^{n+1}$ notację: $z = (x(z), y(z)) = (x_1, \dots, x_p, y_1, \dots, y_{q+1})$ gdzie jak łatwo zauważyć $x \in \mathbb{R}^p$ oraz $y \in \mathbb{R}^{q+1}$.

Zauważmy, że dla $z \in A$ zachodzi:

$$\begin{aligned} z \in A &\implies z \in (D^p \times S^q) \vee z \in (S^{p-1} \times D^{q+1}) \\ z \in (D^p \times S^q) &\implies \sum x_i^2 \leq 1 \wedge \sum y_i^2 = 1 \\ z \in (S^{p-1} \times D^{q+1}) &\implies \sum x_i^2 = 1 \wedge \sum y_i^2 \leq 1 \\ z \in A &\implies 1 \leq \|z\| \leq \sqrt{2} \end{aligned}$$

Obierzmy teraz przekształcenie $f : A \rightarrow S^n$ dane wzorem:

$$f((x_1, \dots, x_p, y_1, \dots, y_{q+1}) = z) = z \cdot \frac{1}{\sqrt{\|x(z)\|^2 + \|y(z)\|^2}}$$

Ponieważ $\|z\| = \sqrt{\|x(z)\|^2 + \|y(z)\|^2}$

Łatwo znaleźć dla niego przekształcenie odwrotne $g : S^n \rightarrow A$ dane wzorem:

$$g((x(z), y(z)) = z) = z \cdot \frac{1}{\max(\|x(z)\|, \|y(z)\|)}$$

Przekształcenia f oraz g są wzajemnie odwrotne i przekształcają punkty z jednego zbioru na współliniowe z nimi i początkiem układu współrzędnych punkty drugiego zbioru. Ciągłość tych przekształceń wynika z ciągłości przekształceń modyfikujących długość wektora.